

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

ΟΙ ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ

ΜΝΗΜΕΙΑ – ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΠΟΛΗΣ

Τα μνημεία της πόλης, που αποτελούν χαρακτηριστικά στοιχεία της, επηρεάζουν τη διαμόρφωση της φυσιογνωμίας της πόλης, ενώ παράλληλα παίζουν καθοριστικό ρόλο στον τρόπο ανάπτυξης του πολεοδομικού ιστού της.

....ενώ ταυτόχρονα συμβάλλουν στην ανάπτυξη του τουρισμού

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Τα πολιτιστικά στοιχεία μιας πόλης έχουν και την ιδιότητα του οικονομικού αγαθού, που συμβάλλει καθοριστικά στην ανάπτυξη του τουρισμού.

Σε Διεθνές και Ευρωπαϊκό επίπεδο τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μια έξαρση στον πολιτιστικό τομέα και στο πολιτιστικό γίνεσθαι κάθε χώρας.

Η βιώσιμη αστική και περιφερειακή ανάπτυξη συναρτάται άμεσα με την ανάδειξη και προβολή των πολιτιστικών κοιτασμάτων κάθε τόπου.

Τα Μνημεία συνιστούν τις μνήμες της πόλης, είναι τα γεγονότα που αποτυπώνονται στην μνήμη και αναπαράγουν την Ιστορία.

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ των πολιτισμικών αγαθών ενός τόπου έχει ιδιαίτερα καθοριστική σημασία τόσο για τον τόπο, όσο και για τα ίδια τα πολιτισμικά στοιχεία.

Η ΑΝΑΔΕΙΞΗ, η προβολή, η ένταξή τους στη λειτουργία του αστικού ιστού μιας πόλης, καθώς και η διαχείρισή τους είναι πολιτικές δράσεις πολύ μεγάλης σημασίας.

Παραδείγματα πολιτικών αποφάσεων για τη ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ πολιτισμικών αγαθών στην Αθήνα:

- Ενοποίηση Αρχαιολογικών Χώρων της Αθήνας.
- Πολιτισμικές Διαδρομές στο ευρύτερο ιστορικό κέντρο της Αθήνας.
- Χρήση προηγμένης τεχνολογίας πολιτισμικών συνόλων π.χ. Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού.

ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ

- Υπολείμματα της ελληνικής και ρωμαϊκής εποχής που στην πλειοψηφία τους βρίσκονται ενταγμένα σε μεγάλους αρχαιολογικούς χώρους όπως Ακρόπολη, Αρχαία και Ρωμαϊκή Αγορά, Ολυμπιείο, Κεραμεικός κ.α.
- Μνημεία παλαιοχριστιανικής και βυζαντινής περιόδου, συνήθως ναοί, που βρίσκονται μεμονωμένα (Καπνικαρέα, Αγ. Απόστολοι κ.α.)
- Αρκετά μνημεία του λεγόμενου Αθηναϊκού Κλασικισμού, όπως η Τριλογία (Ακαδημία, Πανεπιστήμιο, Βιβλιοθήκη) ή μεμονωμένα όπως η Παλαιά Βουλή, τα παλαιά Ανάκτορα, το “Ιλίου Μέλαθρον” κ. α.)
- Διάσπαρτα γλυπτά και συνθέσεις. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι στα όρια του Δήμου Αθηναίων υπάρχουν περίπου 2.500 κτίρια διατηρητέα και περίπου 220 γλυπτά στους υπαίθριους χώρους.

Οι πολιτιστικές διαδρομές :

Συνθέτουν μια νέα εικόνα της σύγχρονης πόλης περισσότερο συνεκτικής και περισσότερο όμορφης, ξαναβρίσκοντας και αναδεικνύοντας τα στοιχεία της ιστορικής της φυσιογνωμίας.

Ενισχύουν την αντίληψη της διαχρονικότητας του αστικού χώρου με την αναγνώριση των στοιχείων που παραμένουν σταθερά στο χρόνο.

συμβάλλουν στην ανάδειξη της τοπογραφίας

αναδεικνύουν τη μορφή του πολεοδομικού ιστού που αποτελεί ένα από τα χαρακτηριστικότερα στοιχεία της πόλης

Αναδεικνύουν την αρχιτεκτονική και πολεοδομική κλίμακα αυτής.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΑΝΑΔΡΟΜΩΝ ΑΠΑΙΤΕΙΤΑΙ:

1. Επιλογή στοιχείων

- Ανάλυση της ιστορικής εξέλιξης της πόλης και των ιστορικών μεταλλαγών της.
- Αναγνώριση, καταγραφή και αξιολόγηση του συνόλου των “μνημείων” της πόλης, της λειτουργίας και του ρόλου τους σ’ αυτήν.
- Τα μνημεία που θα συμπεριληφθούν θα είναι αντιπροσωπευτικά και αξιόλογα δείγματα κάθε θεματικής ενότητας, που στο σύνολό τους θα αποτυπώνουν ολοκληρωμένα την εξέλιξή της.
- Η κατάταξή τους θα γίνει με βάση την εποχή, τυπολογία, είδος, ιστορική και καλλιτεχνική αξία, χρήση και λειτουργία.
- Με την επεξεργασία των παραπάνω στοιχείων είναι δυνατή η επιλογή της θεματολογίας των διαδρομών και των μνημείων που θα συμπεριληφθούν.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΑΝΑΔΡΟΜΩΝ ΑΠΑΙΤΕΙΤΑΙ:

- Ανάδειξη - Προβολή

- Συντήρηση γλυπτών μνημείων.
- Συντήρηση και αποκατάσταση των κτιρίων που συμπεριλαμβάνονται ως στοιχεία των διαδρομών.
- Ανάδειξη του περιβάλλοντα χώρου των μνημείων με επεμβάσεις ήπιας μορφής όπως απομάκρυνση πινακίδων, διαφημίσεων , περιπτέρων, στύλων, κ.α.
- Εμπλουτισμός χώρων φύτευσης.
- Ανάδειξη των μνημείων μέσω φωτισμού.
- Ανάπλαση γενικά των διαδρομών.
- Τοποθέτηση ειδικής πινακίδας για κάθε μνημείο με πληροφοριακά σχόλια γι' αυτό.

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΔΙΑΔΡΟΜΗ

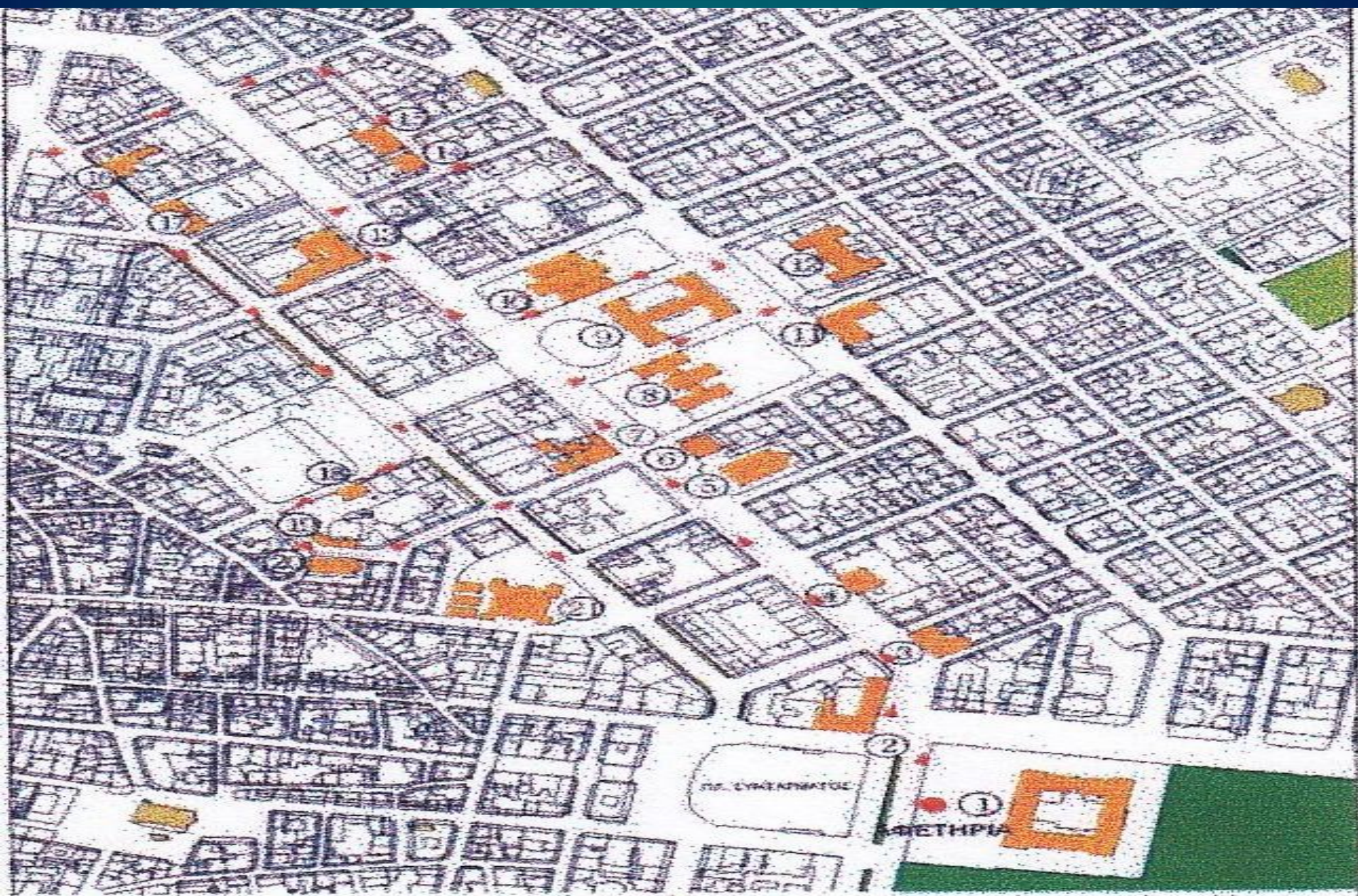
ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΣΗΜΑΝΤΙΚΩΝ ΝΕΟΚΛΑΣΣΙΚΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ

- Η διαδρομή αυτή περιλαμβάνει σημαντικές οικίες και δημόσια κτήρια της περιόδου του Κλασικισμού στην Ελλάδα (1830 – 1925).
- Αυτά είναι τοποθετημένα στους κεντρικότερους άξονες, την οδό Σταδίου, Πανεπιστημίου και Ακαδημίας, ανάμεσα σε δύο σημαντικούς πόλους της πόλης, την πλ. Συντάγματος και Ομονοίας.
- Στη διαδρομή περιλαμβάνονται και δύο ναοί, του Αγ. Διονυσίου (Καθολική εκκλησία) και ο Αγ. Γεώργιος Καρύκης.
- Τα κτίρια αυτά αποτυπώνουν, κατά τη διάρκεια της διαδρομής, όλη την πορεία και την εξέλιξη του Αθηναϊκού Κλασικισμού από την πρώιμη εποχή (Οθωνική περίοδος) 1830-1862, μέχρι και την περίοδο ακμής (περίοδος Γεωργίου Α΄) 1862 - 1914.
- Το εύρος της διαδρομής περιορίστηκε έτσι ώστε αυτή να καθίσταται δυνατή από κάθε επισκέπτη και να μην καταντά κουραστική σε σημείο που να μην ολοκληρώνεται.

- Ο Αθηναϊκός Κλασικισμός δημιουργήθηκε ως ειδική μορφή του Ευρωπαϊκού Κλασικισμού.
- Έχοντας κυριότερα χαρακτηριστικά την κλίμακα και την πολυχρωμία, αφού είχε πρότυπα ελληνικά και όχι ρωμαϊκά ή αναγεννησιακά όπως του Ευρωπαϊκού.
- Δύο από τα κτήρια της διαδρομής, το Οφθαλμιατρείο και ο Αγ. Γεώργιος Καρύκης εμφανίζονται σε Βυζαντινό ρυθμό, αν και κτίστηκαν την ίδια εποχή , ως αντίδραση στην κυριαρχία του νεοκλασικισμού της εποχής και φυγή αισθητικής αλλαγής.
- Τα κτήρια αυτά άρχισαν να κτίζονται αμέσως μετά την ανακήρυξη της Αθήνας ως «βασιλική καθέδρα και πρωτεύουσα πόλη» του αναγεννημένου Ελληνικού κράτους, το 1830.
- Εντάχθηκαν στο νεότευκτο σχέδιο της πόλης των Κλεάνθη – Σάουμπερτ και σχεδιάστηκαν από αρχιτέκτονες Βαυαρούς ή από Έλληνες με σπουδές στην Ευρώπη, ενώ οι τεχνίτες που χρησιμοποιήθηκαν ήταν αρχικά ξένοι.
- Πολλά από τα δημόσια κτήρια, που αναφέρονται κτίστηκαν χάρη στην προσφορά ομογενών, όπως το Αρσάκειο, η Σιναία Ακαδημία και η Βαλλιάνειος Βιβλιοθήκη.

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΣΗΜΑΝΤΙΚΩΝ ΝΕΟΚΛΑΣΣΙΚΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ

1. Παλαιά Ανάκτορα του Οθωνα, «Βουλή» (1836-1842, Φρ. Φον Γκαρντνερ)
2. Μέγαρο Δημητρίου, «Ξεν. Μεγάλη Βρετανία» (1842, Θ. Χανσεν)
3. Οδός Κρούρα (π. 1900, Ε. Τούλλερ)
4. Μέγαρο Σλήμαν «Ιδίου Μελαθρον» (πρώην Αρχαίος Παγος) (1878-1879, Ε. Τούλλερ)
5. Καθολικός Ναός Αγ. Διονυσίου (1853-1887, Λ. Φον Κλέντσε, Α. Καυταντζόγλου)
6. Οφθαλμιατρείο (1847-1854, Χρ. Χανσεν, Α. Καυταντζόγλου)
7. Μέγαρο Σερπέρη, «Αγροτική Τράπεζα» (1880, Α. Θεοφίλος)
8. Σύναια Ακαδημία Αθηνών (1859-1885, Θ. Χανσεν)
9. Πανεπιστήμιο Αθηνών (1839-1864, Χρ. Χανσεν)
10. Βαλκάνειος Εθνική Βιβλιοθήκη (1887-1902, Θ. Χανσεν)
11. Λύκειο Παπαδοπούλου (Κτήριο Κωνσταντίνου Παλαιού) (1859, Κ. Δεσποτάκης)
12. Πολιτικό Νοσοκομείο, «Γνωστικό Κέντρο Δ. Αθηναίων» (1842, Φρ. Στρουπερτ)
13. Αρσενείο (1846-1852, Α. Καυταντζόγλου)
14. Γερμανικό Ινστιτούτο (1887, Ε. Τούλλερ)
15. Μέγαρο Πράκας Φον Όπτεν, Ωδείο (1836, Κλεανθής-Στρουπερτ)
16. Μέγαρο Αθηνογένους (1876, Πλάτ)
17. Βασιλικό Τυπογραφείο (πρώην Πρωτοδικείο) (1836, Ε. Στρουπερτ)
18. Μέγαρο Δεκοζη Βούρου, «Μουσείο Πόλεως των Αθηνών» (1834, Ε. Στρουπερτ, Γ. Λιούντερς, Χόφερ)
19. Μέγαρο Παργασιού (1890, Ι. Κακιάδης)
20. Αγ. Γεωργιος Καρυκής (1846-1849, Α. Καυταντζόγλου)
21. Παλαιά Βουλή, «Ιστορικό Εθνολογικό Μουσείο» (1858-1871, Φ. Μπουλονζέ, Π. Κάλκος)

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΑΘΗΝΑΪΚΩΝ ΓΛΥΠΤΩΝ ΤΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ ΤΟΥ 1821 (αγωνιστές, λόγιοι, πολιτικοί, φιλέλληνες, ευεργέτες)

- Όταν το 1834 η Αθήνα ανακηρύχθηκε πρωτεύουσα του νεοσύστατου ελληνικού κράτους, οι μνήμες του αγώνα για την ανεξαρτησία ήταν κάτι περισσότερο από νωπές .
- Το παρελθόν ήταν ακόμα έντονο και η αναφορά σε αυτό αποτελούσε επιτακτική ανάγκη καθώς το έθνος εξακολουθούσε να διανύει δύσκολες στιγμές και αναζητούσε πηγές έμπνευσης και οραματισμού.
- Ταυτόχρονα διαμορφωνόταν μια πόλη που φιλοδοξούσε να ομοιάσει σε αντίστοιχες της Ευρώπης.
- Ο ρόλος της στην δεύτερη περίπτωση ήταν κάτι παραπάνω από καλλιτεχνική έκφραση, ήταν εθνική ανάγκη μνήμης και ταυτόχρονα εθνικής ανύψωσης.
- Με ιδιωτική ή κρατική πρωτοβουλία, ο ελληνισμός ενεργούσε για την ανέγερση μνημείων (ηρώων, προτομών, ανδριάντων κλπ), για να αποδώσει τιμή , να διατηρήσει την μνήμη και να εκφράσει την ευγνωμοσύνη του.

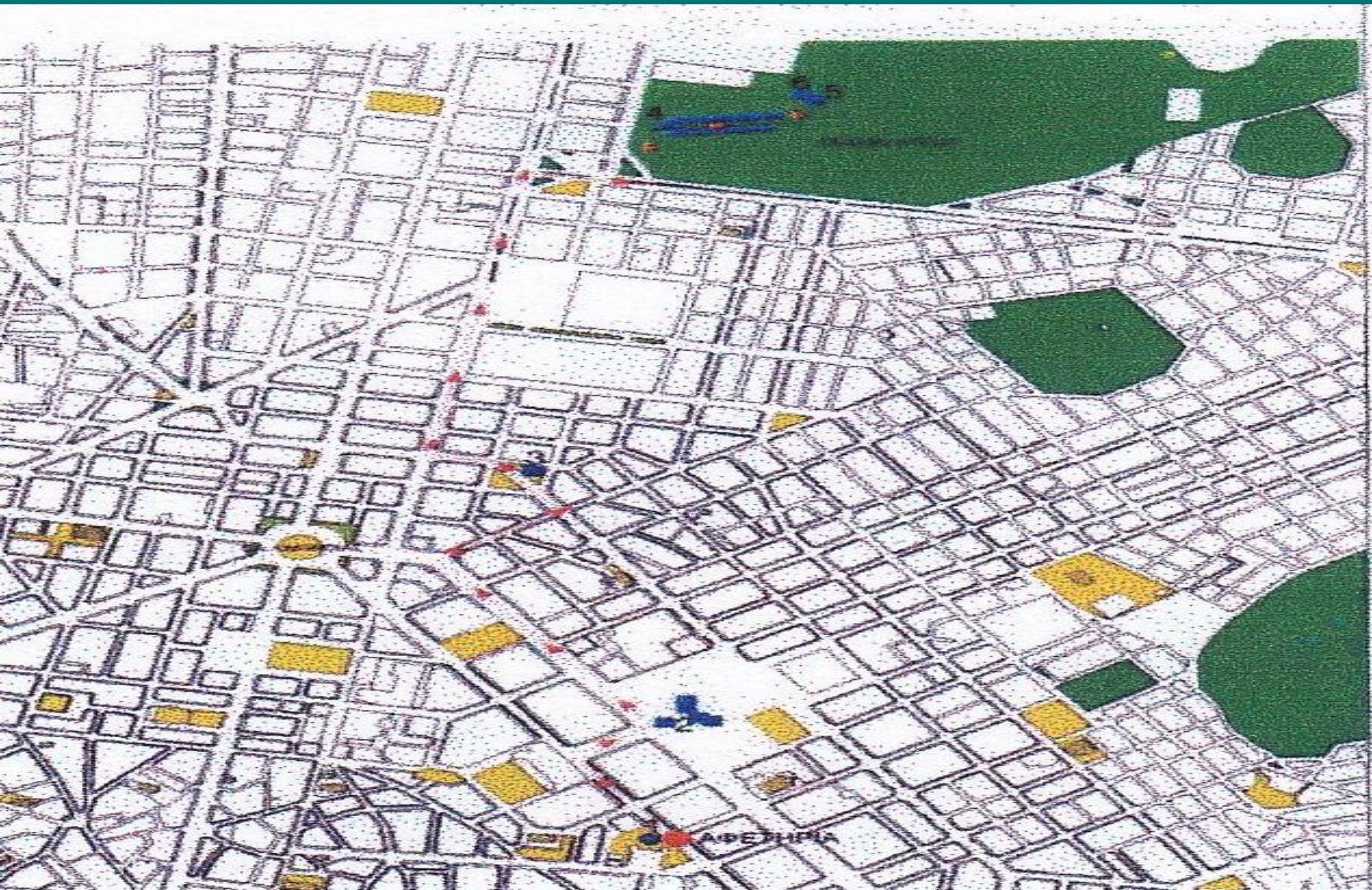
ΜΟΡΦΕΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ

- Η διαδρομή που προτείνουμε αφορά θεματολογικά την περίοδο αυτή .
- Πρόκειται για όλα τα είδη μνημείων, όλα μαρμάρινα, με μοναδικές εξαιρέσεις τους δύο έφιππους ανδριάντες του Κολοκοτρώνη και του Καραϊσκάκη σε μπρούτζο, καθώς και αυτόν του στρατηγού Μακρυγιάννη.
- Τα περισσότερα φιλοτεχνήθηκαν τον 19^ο αιώνα από τους αντιπροσωπευτικότερους γλύπτες της εποχής.
- Η πολιτιστική συγκεκριμένη διαδρομή ακολουθεί μια μεγάλη πορεία στο κέντρο της Αθήνας.

ΔΙΑΔΡΟΜΗ – ΜΟΡΦΕΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ

1. Έφιππος Ανδριάντας του Κολοκοτρώνη Θεόδωρου 1900, (χρον. τοποθέτησης 1904) Λάζαρος Σώχος.
2. Ανδριάντες Πανεπιστημίου Αθηνών (β' μισό 19^{ου} αιώνα)
 - Κοραΐς, Γεώργιος Βρούτος (πρόπλασμα Ιωάννη Κόσσου)
 - Καποδίστριας, Γεώργιος Μπονάνος
 - Γλάδστων, Γεώργιος Φυτάλης
 - Ρήγας Φεραίος, Ιωάννης Κόσσος
 - Πατριάρχης Γρηγόριος Ε', Γεώργιος Φυτάλης
3. Ανδριάντας Γεωργίου Κάνιγκ, (α' μισό 19^{ου} αιώνα), Chantrey Francis Legatt
4. Προτομές των αγωνιστών στο Πεδίον του Άρεως
 - Μπότσαρης Νότης, 1956, Μάριος Λοβέρδος
 - Υψηλάντης Δημήτριος, 1936, Ιωάννης Παππάς
 - Παπαφλέσσας Γρηγόριος, 1940, Κωστής Παπαχριστόπουλος
 - Τζαβέλλας Κίτσος, 1938, Τηλέμαχος Γύζης
 - Μπουμπουλίνα Λασκαρίνα, 1937, Λάζαρος Λαμέρας
 - Μαυρομιχάλης Πετρόμπεης, 1936, Αντώνης Σώχος
 - Παλαιών Πατρών Γερμανός, 1940, Γεώργιος Συννεφάς
 - Κανάρης, 1940, Μιχάλης Τόμπρος
 - Ανδρούτσος Οδυσσέας, 1936, Θανάσης Απάρτης
 - Μπότσαρης Μάρκος, 1936, Εμπειρικός
 - Κολοκοτρώνης Θεόδωρος, 1936, Ιωάννης Βούλγαρης
 - Καραϊσκάκης Γεώργιος, 1936, Φωκίων Ρώκ
 - Αθανάσιος Διάκος, 1936, Πέτρος Ρούμπος
 - Μιαούλης Ανδρέας, 1936, Γεώργιος Ζογγόπουλος
 - Μαυρογένους Μαντώ, 1936, Νίκος Κουβαράς
 - Νικηταράς, 1936, Γρηγόρης Ζευγώλης
 - Παπανικολής, 1940, Νικόλαος Γεωργαντής
 - Παπάς Εμμανουήλ, Στέλιος Τριάντης
5. Μνημείο Ιερού Λόχου 1821, χρον. τοποθέτησης 1843, (στη σημερινή του θέση το 1888) Σταμάτης Κλεάνθης
6. Επιτύμβιο μνημείο του Αλέξανδρου Υψηλάντη, 19^{ος} αιώνας Τοποθετήθηκε στη σημερινή του θέση το 1964

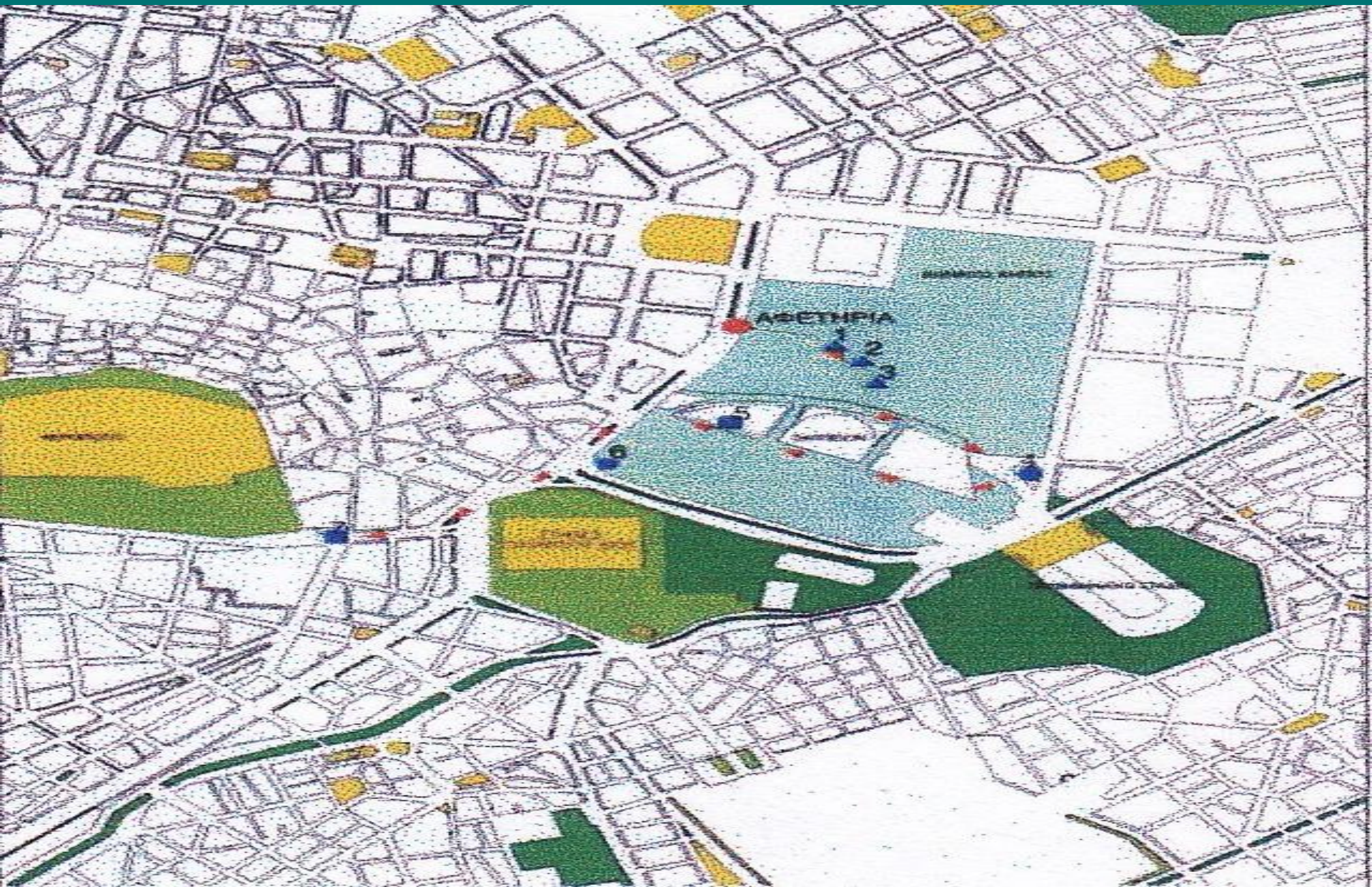
Η ΔΙΑΔΡΟΜΗ

ΔΙΑΔΡΟΜΗ - ΜΟΡΦΕΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ 1821

1. Προτομή Διονύσιου Σολωμού, 1930, Θωμόπουλος Θωμάς
2. Προτομή Ιωάννη Καποδίστρια, 1960, Ιωάννης Κόσσος
3. Προτομή Εϋνάδρου Ιωάννη, 1860, Ιωάννης Κόσσος
4. Έφιππος ανδριάντας Καραϊσκάκη Γεώργιου, 1966, Μιχάλης Τόμπρος
5. Ανδριάντας Ιωάννη Βαρβάκη, 1866, Δρόσης Λεωνίδας
6. Η Ελλάς στον Βύρωνα, (β' μισό 19^{ου} αιώνα), Charu και Alexandre Falgulere
7. Ανδριάντας στρατηγού Μακρυγιάννη, 1989, (χρον. τοποθέτησης : 1994), Ιωάννης Παππάς.

Η ΔΙΑΔΡΟΜΗ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

- Η πολιτιστική κληρονομιά αποτελεί το βασικό παράγοντα της διαχρονικής πορείας προόδου ενός λαού, ενός έθνους.
 - Στην κατεύθυνση αυτή η συστηματοποίηση και ταξινόμηση της αναβάθμισης, ανάδειξης και προβολής κάθε στοιχείου της, που σηματοδοτεί την πολιτιστική της ιστορία και σπουδαιότητα, είναι απόλυτα επιβεβλημένη.
 - Μεταξύ αυτών η πραγμάτωση ιστορικών διαδρομών σε συγκεκριμένες θεματικές ενότητες μπορεί, αφ' ενός μεν να υλοποιηθεί σχετικά εύκολα, αφ' ετέρου να αποδειχθεί πολλαπλά ωφέλιμη για την πόλη της Αθήνας.
- Συγκεκριμένα μπορεί :

- Να συμβάλλει στην αναβάθμιση της φυσιογνωμίας της πόλης
- Να αποτελέσει αφορμή αναβάθμισης του αστικού πρασίνου της πόλης
- Να βελτιώσει την ποιοτική διάσταση του λειτουργικού ιστού της πόλης με τη διαμπερή ένταξη των ιστορικών διαδρομών σ' αυτόν.
- Να συμβάλλει στη σημειακή αναβάθμιση και ανάπλαση διαφόρων σημείων και περιοχών της πόλης.
- Να ενισχύσει την ανάδειξη των συγκεκριμένων πολιτιστικών στοιχείων των κατά θεματική ενότητα ιστορικών διαδρομών.
- Να δημιουργήσει ερεθίσματα αναβάθμισης της πολιτιστικής παιδείας του σύγχρονου Αθηναίου, του σύγχρονου Έλληνα, με έμφαση στις νεότερες γενεές.